

Een FD-abonnee heeft dit artikel gedeeld, waardoor je het gratis kan lezen.
Meer FD.nl lezen? [Registreer](#) je nu en lees gratis 5 artikelen per maand.

Weet waar je aan begint

Lien van der Leij

zaterdag 5 september 2015, 6:00

Update: zaterdag 5 september 2015, 9:46

[Weet waar je aan begint \(PDF\)](#)

Wie huwelijkse voorwaarden verlangt, wordt nog altijd een beetje scheef aangekeken. Maar een huwelijk dat goed is uitonderhandeld vóór de gang naar het stadhuis heeft een betere kans van slagen, zo stelt een groep pionierende juristen.

Mediation voordat je gaat trouwen of samenwonen? Het lijkt wel de omgekeerde wereld. Onderhandelen over de (financiële) gevolgen van een relatiebreuk nog voordat het jawoord is uitgesproken, gaat de meeste Nederlanders te ver. Driekwart van de stellen kiest daarom voor de standaardoptie gemeenschap van goederen, waarin alles — maar dan ook álles, inclusief studietoelagen en andere schulden daterend uit de voorhuwelijkse periode, erfenissen en schenkingen — wordt gedeeld.

Huwelijkse voorwaarden lijken nog altijd voorbehouden aan een handjevol ondernemers en degenen die al een huwelijk hebben zien stranden — een op de drie verbintenissen. Geen wonder dat er inmiddels een wetsvoorstel ligt dat de gemeenschap moet beperken tot wat er daadwerkelijk door de partners tijdens het huwelijk wordt opgebouwd, exclusief giften en erfenissen.

Maar ook dat biedt geen oplossing voor het feit dat aanstaande huwelijkspartners vaak niet goed voor ogen hebben waar zij voor kiezen en wat hun te wachten staat, mocht het mislopen. ‘Wanneer je trouwt, zeg je “ja” tegen een heleboel regels die

misschien niet je eigen regels zijn en die je niet kent', zegt Denise Kentie, advocaat en (scheidings)mediator. 'Echtelieden lopen het risico terecht te komen in een scenario dat ze niet willen. Terwijl het recht heel flexibel is en voldoende ruimte biedt. Er is bijna geen bindend recht in Nederland.'

Negatieve associaties

Kentie is bestuurslid van de Stichting Prenups (www.prenups.nl) die ijvert voor de totstandkoming van huwelijkse voorwaarden en samenlevingscontracten via mediationstechnieken. De kerntaak is om de negatieve associaties die kleven aan het opstellen van huwelijkse voorwaarden om te zetten in een breed gedeeld besef dat een huwelijkscontract juist kan dienen om de basis te leggen voor een duurzame relatie.

'De naam Prenups is afgeleid van het Engelse "prenuptial agreement", legt vicevoorzitter van de stichting Fred Schonewille uit. Hij is 'legal family mediator' te Amsterdam. 'Het klinkt vriendelijker dan "huwelijkse voorwaarden" en wat wij doen gaat ook veel verder. Het gaat niet om voorwaarden, maar om een heus contract dat de partners in goed overleg overeen zijn gekomen. Nu worden huwelijkse voorwaarden veelal gezien als een soort verzekeringspolis voor als het misgaat. Als huwelijksmediators vragen wij mensen om niet alleen na te denken over hoe de boedel moet worden verdeeld in het geval van een breuk, maar ook over hoe zij hun relatie vorm willen geven. Wat moet er bijvoorbeeld gebeuren als er kinderen komen? Gaat een van de partners minder werken of juist allebei? Hoe ver willen de aanstaande partners gaan in het ondersteunen van elkaars loopbaan? En wat zou er dan tegenover moeten staan? Op voorhand stilstaan bij dergelijke kwesties kan juist relatiebestendigend werken.'

Vooralsnog loopt het echter nog geen storm bij de pioniers van prenups. Julia Veldkamp kan zich daar wel iets bij voorstellen. Naar eigen zeggen is zij een 'doorgewinterde echtscheidingsadvocate' die gefascineerd is geraakt door wat er allemaal onuitgesproken blijft bij het aangaan van een huwelijk en de weerszin bij mensen om het huwelijk als een juridisch contract te zien. 'Het idee van het huwelijk als een contract druist kennelijk in tegen ons waardensysteem', zegt zij. 'Het staat haaks op onze gevoelens en wat wij willen uitdrukken door te trouwen. En daardoor worden dingen vaak niet benoemd die later een grote rol kunnen gaan spelen.'

Sprookje

Vaak gaat de notaris daar onbewust in mee, constateert Veldkamp. 'Soms lijkt er bijna een pact om het sprookje niet te verstoren.' Volgens Kentie komt dit doordat notarissen veelal de juridische opties als uitgangspunt nemen in plaats van het persoonlijk verhaal. 'Als belangenbehartiger bij een scheiding zie je dan dat zelfs bij huwelijkse voorwaarden de gemaakte afspraken voor meerdere uitleg vatbaar zijn, met alle gevolgen van dien voor het in goede harmonie afwikkelen van de wederzijdse verplichtingen.'

Maar, benadrukken de twee, dat geldt niet voor alle notarissen. Zo maakt notaris H el ene van den Boom ook deel uit van het stichtingsbestuur. Ook zij is voorstander van een uitgebreide uiteenzetting van wat de aanstaanden echt willen en wat zij van elkaar verwachten.

Aan de mediator de taak om het verhaal centraal te stellen. 'De mediator luistert aandachtig, stelt vragen, maakt concreet wat vaag is en legt de verschillende opties voor', zegt Louis Zonnenberg, advocaat, rechter, docent en tevens voorzitter van de Stichting Prenups. 'Daarbij geeft hij geen adviezen, maar hij verduidelijkt en reikt inhoud aan, waardoor de partners goed geïnformeerd kunnen kiezen.'

Een mediator snapt hoe lastig het is om sommige onderwerpen bespreekbaar te maken. Voor wie op het punt staat om te trouwen, zal het moeilijk zijn om ervoor uit te komen dat je van mening bent dat je toekomstige echtgeno(o)t(e) geen recht heeft op een deel van de onderneming die je met moeite hebt opgebouwd. Of dat je de erfenis van je ouders die aangewend is om jullie huis te kopen, terug wilt zien als jullie onverhoopt zouden scheiden. 'Dat soort zaken op tafel krijgen vergt wel de nodige fijngevoeligheid van de mediator', zegt Zonnenberg, die een tiental huwelijksmediations heeft begeleid.

De eerlijkheid schuurt, beaamt Veldkamp. Zo biechtte een vriendin die zij had doorverwezen later op dat zij 'helse weken' had

'De vrouw zei letterlijk: "Als jij mij ooit verlaat, word ik een bitch". Daarom moeten we nu regelen dat wij altijd gezamenlijk de zorg voor de kinderen dragen'

Denise Kentie, advocaat en mediator

'Toen de man zei dat hij dat vreemd vond en onromantisch, maakte zij woedend meteen een eind aan het gesprek'

Fred Schonewille, legal family mediator

'De eerlijkheid schuurt. Het kan best kwetsend zijn, hoe je qua geld tegenover elkaar staat'

Julia Veldkamp, advocaat en mediator

meegemaakt voorafgaand aan haar huwelijk. ‘Het kan best kwetsend zijn hoe je qua geld tegenover elkaar staat.’

Maar, vult Kentie aan, het leidt tot waardevolle inzichten. ‘Zo kwamen een vrouw en haar man overeen dat de kinderen nooit mochten lijden onder een scheiding, wat er ook aan vooraf was gegaan. De vrouw zei letterlijk “Als jij mij ooit verlaat, word ik een bitch. Daarom moeten we nu regelen dat wij altijd gezamenlijk de zorg voor de kinderen dragen.”’

Ook Schonewille heeft een voorbeeld uit de praktijk. Hij bemiddelde voor een ondernemer die voor de tweede keer trouwde. Zijn toekomstige vrouw wilde een minimumvergoeding in de huwelijkse voorwaarden laten opnemen als tegemoetkoming voor de zorg voor zijn zoon uit het eerste huwelijk. ‘Toen de man zei dat hij dat vreemd vond en onromantisch, maakte zij woedend meteen een eind aan het gesprek’, vertelt hij. ‘Gelukkig kwamen ze een week later terug en toen bleek dat de escalatie van het vorige gesprek was te herleiden tot ervaringen uit hun eerste huwelijken. Zo had de financiële afhankelijkheid van de vrouw tijdens haar eerste huwelijk ertoe geleid dat zij zich niet gelijkwaardig had gevoeld, terwijl de man opnieuw de druk voelde die hij had ervaren tijdens zijn eerste huwelijk als hoofdverantwoordelijke voor het inkomen. Beiden wilden uiteindelijk hetzelfde: een huwelijk op basis van gelijkwaardigheid.’

Wat dat precies voor hen inhield, werd vervolgens uitgewerkt en juridisch vastgelegd in de huwelijkse voorwaarden. ‘Achteraf waren ze heel blij met de confronterende vragen die ik had gesteld’, aldus Schonewille. ‘Zodoende is besproken wat besproken moest worden, iets wat waarschijnlijk niet was gebeurd als de gebruikelijke notariële aanpak was gevolgd.’

Intentie

Maar aanstaande partners moeten beseffen dat niet alles in afspraken is te vangen, zegt Zonnenberg. ‘Het gaat niet zozeer om de letter als wel om de geest. Niet alles is te voorzien en dus is niet alles op voorhand te regelen. Wat telt, is het verhaal, de overkoepelende afspraken en de intentie. En dat wordt bij Prenups verwoord in een intentieverklaring op basis van de verslagen van de gehouden gesprekken, die als zogeheten “considerans” bij de huwelijkse voorwaarden wordt gevoegd. Door het verhaal in gewonemensentaal erbij te geven, kan er nooit onduidelijkheid ontstaan over wat er precies werd bedoeld.’

Die considerans en de afspraken die eruit voortvloeien, gaan naar de notaris die vervolgens de huwelijkse voorwaarden opmaakt. Sommige rechtsmediators maken zelf de voorwaarden op en laten ze slechts bij de notaris passeren. Wanneer de voorwaarden worden gedeponereerd bij de rechtbank, wordt de considerans weggelaten. Zonnenberg: ‘Voor buitenstaanders zijn alleen de voorwaarden relevant. Hoe die tot stand zijn gekomen, gaat alleen de partners aan. Ik raad hun dan ook aan regelmatig stil te staan bij de gemaakte afspraken — worden die nog steeds nagekomen? Kloppen die nog? Als je alles van tevoren hebt uitgesproken, kun je gaande de rit elkaar erop aanspreken. Dat komt de relatie ten goede.’

(Foto: Kato Tan voor Het Financieele Dagblad)

‘We zochten een richtlijn voor de toekomst’

Wie Elisabeth Tettelaar en Rutger Sandkuyl

Wat Programmamanager bij een marketingbureau, respectievelijk arts in opleiding tot specialist

Waar Amsterdam

‘Het stond al vast dat wij huwelijkse voorwaarden wilden’, vertelt Elisabeth Tettelaar (28), die afgelopen juni is getrouwd met Rutger Sandkuyl (32). ‘Dat is omdat Rutger arts in opleiding is en we niet weten hoe het beroep van medisch-specialist zich in de toekomst gaat ontwikkelen. Het kan zijn dat hij zich straks moet inkopen in een maatschap, en dan is het handig om dat buiten het gezamenlijk bezit te houden.’

Maar wat zij verder zouden kunnen afspreken wist geen van beiden. Elisabeth: ‘Het ging er vooral om ons goed te laten voorlichten. De notaris legt je een lijstje met opties voor, maar we wilden juist weten wat dat concreet allemaal voor ons zou betekenen. We hebben op dit moment weinig spullen van materiële waarde,

dus er valt ook weinig te verdelen. We zochten een richtlijn voor de toekomst. Wel hechtte ik eraan dat bepaalde persoonlijke bezittingen — familiejuwelen — altijd van mij zullen blijven.’

In een drie uur durend gesprek met de in familierecht gespecialiseerde advocaat en mediator Denise Kentie kwamen vervolgens allerlei onderwerpen ter tafel. ‘We hebben het gehad over onze loopbanen, over eventuele kinderen en welke verwachtingen we hadden over en weer. Gelukkig wilden wij vrijwel hetzelfde.’

Die relationele aspecten zijn wel opgenomen in het gespreksverslag, maar uiteindelijk is alleen de financiële uitwerking opgenomen in de ‘prenup’-overeenkomst. Zo zijn de aanstaande echtelieden overeengekomen dat zakelijke belangen buiten de gezamenlijke boedel blijven en dat in het geval van een scheiding eventuele erfenissen het bezit blijven van degene aan wie is nagelaten. Verder wordt alles gelijkmatig verdeeld, ook wanneer een van de partners minder gaat werken omdat er kinderen komen.

Alimentatie bij een onverhoopte scheiding is afgesproken volgens de huidige wetgeving. Kregen zij een ongemakkelijk gevoel bij het concreet uitspreken van hun financiële eisen over en weer?

‘Nee’, reageert Rutger, ‘we hadden immers al besloten tot huwelijkse voorwaarden.’ Ook hun omgeving keek niet op van hun gang naar de mediator, zegt Elisabeth. ‘Iedereen vond het wel leuk eigenlijk, ook omdat zij wilden weten wat er precies te kiezen valt.’

(Foto: Kato Tan voor Het Financieele Dagblad)

‘Het gaat goed, juist omdat alles goed besproken is’

Wie Anne Zonnenberg en Frans Beem

Wat Advocaat, resp. Senior Specialist kredietverlening bij ING

Waar Vught

Anne Zonnenberg en Frans Beem, nu vijf jaar getrouwd, waren destijds proefpersonen voor de nieuwe prenups-aanpak. De 36-jarige Anne is namelijk dochter van prenups-pionier Louis Zonnenberg, en zelf ook advocaat gespecialiseerd in familierecht in Best. Toen haar vader het samenwonende stel benaderde voor de pilot, zag zij het nut er wel van in.

‘Via mijn werk zag ik hoe het mis kan lopen, en hoe mensen als ze in een hoek staan minder bereid zijn om te kijken naar het belang van de ander’, zegt zij.

‘Maar ook sprak ons aan dat je voor het huwelijk stilstaat bij de uitgangspunten en inzichten op basis waarvan je je huwelijk wilt gaan inrichten’, vult Frans (40) aan. ‘Voor ons stond bijvoorbeeld vast dat we ieder de mogelijkheid zouden hebben onze carrières te ontplooiën. Anne wist toen al dat zij op een gegeven moment een eigen bedrijf wilde beginnen. En we wisten dat, mochten we kinderen krijgen, we een gelijkwaardige rol in de opvoeding wilden vervullen.’

Het gesprek — dat in het kader van de pilot met een stuk of zes advocaten en notarissen gedurende een hele dag werd gevoerd — was ‘heel open en eerlijk’, herinnert Frans zich. ‘Ik vond dat ik geen informatieachterstand had ten opzichte van Anne; je praat geleidelijk naar de juiste vragen toe.’

Weten zij nog wat zij destijds hebben afgesproken en maken zij — conform advies — de balans wel eens op? Frans: ‘We staan één keer per jaar stil bij de financiële kant van ons huwelijk als we belastingaangifte doen. Dan bespreken we ook de financiële gevolgen van de dingen die zijn veranderd en of dat in de pas loopt met wat we toen hebben afgesproken. Dat lukt aardig. Inmiddels is het bedrijf van Anne er en hebben wij twee kinderen en combineren wij de zaken zoals wij het destijds voor ogen hadden.’

‘Wij hebben destijds geen verrekenbeding afgesproken, maar wel dat we zouden streven naar een gelijkwaardige investering in ons huwelijk, zowel wat betreft tijd als geld’, zegt Anne. ‘Partneralimentatie in het geval dat we uit elkaar gaan, vonden wij niet nodig; wel gezamenlijke zorg voor de kinderen. Maar natuurlijk kan dat anders liggen voor stellen die hun leven samen op een andere of traditionelere manier willen inrichten.’

Het prenups-gesprek was heel verhelderend, vinden de twee. ‘Wij hadden natuurlijk wel een mening, maar niet tot in alle finesses’, vertelt Frans. ‘De juiste vragen en de gevolgen werden er bij ons uit getrokken; we hadden een stevig vergelijk toen wij daar weggingen.’

Anne: ‘Het heeft absoluut meerwaarde. Een van de redenen waarom het bij ons goed gaat, is volgens mij juist omdat we alles uitvoerig vooraf hebben besproken.’

Door **Lien van der Leij**

Lien van der Leij is coördinator Personal Finance. Sinds 2000 werkzaam bij het FD, o.m als beursredacteur en chef eindredactie. Zoekt uit hoe overheidsbeleid uitpakt voor de persoonlijke financiën

Deel dit artikel 815

MEEST GELEZEN OP FD.NL

'Botsing tussen Van Olphen en nieuwe Chinese bazen van Vivat'

Onderzoek zet streep door droom start-ups

'Belasten werkelijke opbrengst vermogen goed mogelijk'